

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theatrum Asceticum, Sive Meditationes Sacrae

Neumayr, Franz

Ingolstadii [u.a.], 1747

VD18 14516888

Meditatio II. Argumentum secundum, Judicium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54686)

MEDITATIO II.

Alterum Timoris Argumentum

JUDICIUM.

ARGUMENTUM.

Ortem sequitur JUDICIUM alterum timoris argumentum, quia quàm certus processus, tam incerta sententia est, cùm damnentur non rarò etiam, qui nihil mali conscii sibi esse videntur, qualis fuit servus ille piger, qui acceptum ab Hero talentum defoderat, propterea, quod *Matth. 25.* legimus, ejectus in tenebras exteriores, ubi erit fletus, & stridor dentium. Judicet hinc quisque de se, quàm metuenda sint peccata commissionis, quando Judex DEUS sententiâ tam terribilî omissiones condemnat. Hic Meditationis hujus scopus est.

Materia, Judicium post mortem.

Puncta duo: 1. Servi pigri citatio.
2. Condemnatio.

Fructus. Timor DEI Judicis.

Propositum. Fuga VITÆ OTIOSÆ, quippe multis peccatis obnoxia, propter horrorem molestiæ in executione officii, & usu talentorum.

Chorus. Exhibet nimia securitatis periculum, & remedium, ex contemplatione Domini scrutaturi Jerusalem in lucernis, Sap. I.

PER-

PERSONÆ,

Synefius, sive Intellectus.

Eusebius, sive voluntas.

Dominus Evangelicus.

Hortulanus.

Servus piger.

PROLOGUS.

Reflexio in Meditationem præteritam, & Præparatio
ad præsentem.

Fides. Ratio.

Ratio. Quid agis Ratio? nam singulari studio
Intentam precibus, præter morem, invenio.

Fides. Nempe, ô Fides,
Terribile nuper dedisti spectaculum,
Divitem Evangelicum de futuris nihil anxium,
Et mox repentè mortuum.

Idèò mali similis terrore exanimis
Clamo ad Dominum:

*Per mortem tuam, Domine,
A repentina morte libera me!*

A R I A.

I.

Mori, Mori vox est dura,

Ad quam tota se natura

Concutit horrore:

Tamen Nutui Divino

Pronum lubens cor inclino:

Uno pro favore

Sup^a

Judicium.

Supplex adsum, Factor meus;
 Oro, ne me sine, DEus,
 Abripi repente:
 Jube mori lentè!

2.

Lenta mors est bona mors;
 Nec, nisi stultus, perit
 Telò quem prævifo fors
 Irata tandem ferit.
 Rigido sed temere
 Audax coram Judice
 Siftis te repentè:
 Præstat ire lentè.

Fides. Non displicet oratio. Attamen si DEus te audiat,
 Si lentò morbò conficiat,
 Dic, quæ tibi decreta est ad mortem præparatio:

Ratio. Matura, seria,
 Quam utique excipiet Mors dulcis, & placida.

Fides. Laudo: sed sunt, qui post mortem facilem
 Experiuntur difficillimum Judicem.

Ratio. Si verè pœnitens compareo ad Judicium,
 Cur mihi Judicem non sperem propitium?

Fides. Hæc tua est fiducia: Sanctorum fuit alia:
 Respice! Inspice!

T R I O.

Job. David. Paulus.
 Quid faciam?

Job. Trepidus omnia
 Vereor opera, *Job. 9.*

David. Tua quò Domine,
 Ibo à facie! *Psf. 130.*

Paulus. O terribilia
 DEI Judicia! *Rom. 11.*

Job.

Job.

Non aliter, ac tumidi
Minaces fluctus pelagi
Si decumano inpete
Viderem in me ruere:
Sic palleo, sic rigeo,
O Deus mi, si cogito
Tua Judicia!

David.

In cœlum si ascendero,
Si mare transvolavero,
Si mergo me in tartara,
Ubique horribilia
Se ingerunt spectacula:
Quò fugiam, ut fugiam
Tua Judicia!

Paulus.

Nil mali sibi conscius
In se quiescit animus:
Et tremo tamen pavidus,
Ne fortè siam reprobus:
Nam Domine, quàm alia
Sunt hominum, & alia
Tua Judicia!

Omnes tres.

Misericordia!

Misericordia!

Ratio. Heu novo me terres terrore!
Columnæ cœli contremiscunt,
Et cedri Libani concutiuntur horrore judicii!
Intelligo: tristissimi exhibitione spectaculi
Voluisti docere,
Quàm anxiam ego curam debeam
Non solùm de bona morte,
Sed etiam de bona vita habere,
Quin tamen vel sic DEUM Judicem cessem timere.

Fides. Tangis punctum,
In quo hodierna se versat Meditatio.
Disce, quàm dubium
Tuæ sit conscientiaë testimonium,
Nisi diu antè examinaveris sollicitè
AD DEI JUDICIUM.
Huc, huc applica tuæ vitæ dictamina:
Hinc, hinc rejice, vel approba.

M m m

ARIA.

A R I A

1.

Est duplex conscientia,
 Est recta, est erronea:
 Certo itinere
 Ad portum utraque
 Se putat navigare:
 Sed ista stellam ducem
 Ad littus sequitur:
 Hæc fatuam ad lucem
 Latentibus
 In cautibus
 Allisa mergitur:
 Hoc punctum meditare.

2.

Qui navem prudens eligit,
 Non quærit, utrum *picca* sit:
 Firmam desiderat:
 Acum examinat:
 Conformat cursum Polo:
 Tum premit elementum
 Et remos expedit:
 In vela vocat ventum:
 Vi verberum
 Vim fluctuum
 Securus subigit:
 Sic agi à te volo.

MEDITATIONIS II

De Judicio

PUNCTUM I

Servi pigri Citatio.

§. I.

*Præparatio animorum. **

Synesius. **H**Æc hodiernæ Meditationis est area. *Eusebius.* Materix terribili locum tam jucundum designas? *Syn.* Opportunus est scopo. Hortus Ecclesiam Christi refert: Hortulanus gratiam fidei, varii fructus varia bona opera, quæ fides, si vivit, profert: Arbor hæc sterilis servi pigri imago est: cætera plana sunt. Tu animum ex novo argumento ad novum timorem dispone. Ingeminiandi sunt ictus ictibus, ut clavus profundè figatur. *Euf.* Promptum ad jussa habes. Salubres motus excitavit timor Dei, vitæ ac mortis arbitri: Timor DEI Judicis ciebit similes. Eja, irrue sancte Timor! occupa memoriam, intellectum, & voluntatem! posside cor! ossa concute! medullas penetra confige! *confige Domine timore tuo carnes meas, Psal. 118. ne per temerariam securitatem provocem iram tuam, iram, quæ agnum mihi in sævum leonem mutet! Syn.* Preces auditas spera. Jam mentem parabolæ de talentis sic applica, velut si videres oculis, & personarum actionibus interesses. *Euf.* Facio. ** *Syn.* En! prodit piger.

M m m 2

§. II.

* Exhibetur hortus. ** Recedunt, & considerant à longè.

Exercitium Memoriae.

Servus piger. [Æta est Horti facies, dives vinea: probabis tuam Domino, cum redierit, industriam fati. *Hortulanus.* Imò probata est. Quid enim potui horto, quid debui facere vineæ meæ, & non feci ei? *Is. 5.* tamen! *Piger.* Ingemis? *Hort.* Non meam vicem doleo, sed sortem Herilis Filii, qui formam servi induens, labore assiduo hanc exercuit terram mecum, hoc uno fine, ut Regi Regum Patri suo delicias faceret. *Piger.* Vera memoras. Vidi adolescentem Regium in laboribus à juventute sua, *Ps. 87.* vidi intentum culturæ loci in sudore vultus, *Gen. 3.* portantem pondus diei, & æstum, *Matth. 20.* sine gemitu, sine tædio, invictâ solertiâ: vidi: atque sæpe miratus sum, sceptro natum, ultrò, nullâque adigente necessitate ita sterilibus se addixisse laboribus, velut, si aliunde, ex quo viveret, non haberet. *Hort.* Dicis, quod res est. Sciebat, ita placere Patri, ut obedientiæ exemplô Filii præiret servis, & continuò servum induit. Inde alius ei cibus non fuit, quàm facere voluntatem Patris, *Jo. 4.* hoc uno alitur. *Eusebius.* Exemplum nobile! *Synesius.* Optandum, ut omnes traheret! *Hort.* Tamen, tanta dignatio non fuit perfectè felix. Ibi ad gelidum Boream est arbor posita, quæ pro hortensibus silvestria poma tulit tam acerba, ut dentes comedentium obstupescant, *Ez. 18.* *Syn.* Talis est genius hominum non humanorum, qui nesciunt compati infirmitati errantium, austeri omnibus, præterquam sibi. *Hort.* Illic ad Austrum aliam reperi; cujus radicem ipsam venenatus serpens admordit: unde fructus, quos tulit, quàm pulchri sunt oculis, aspectûque delectabiles, *Gen. 3.* tam certam degustantibus mortem inferunt. *Syn.* Hi mores sunt adulantium, & speciosa axiomata jactantium, quibus incautæ animæ inescantur ad mortem.

mortem. *Hort.* Præterea passim in palmites incidi avulsos à vite sua, & arescentes. *Syn.* Scilicet homines aberrantes à Fide Christi cum contumacia. *Hort.* His talibus metuo iram Domini. Vides, cur ingemuerim. *Piger.* Intelligo, & tecum execror ingrata ligna. Sed latent hæc mala tamen, & absconduntur: una prostat oculis ficulnea hæc exucca, nuda, sterilis ad reliqui horti dedecus. *Syn.* En imago inutilis servi. *Piger.* Cur parcis ascia? *Succide illam! ut quid enim terram occupat?* Luc. 13. *Hort.* Heriliter loqueris: nam annus abhinc abiit, quo idem præcepit Herus. Excisa infelix arbor arfisses jam annò integrò voracis flammæ æternum pabulum, nisi ego impetrâssem inducias. *Domine,* dicebam ego, *dimitte illam & hoc anno, usquedum fodiam circa illam, & mittam stercora: & siquidem fecerit fructum, bene habet: parces ei! sin autem, in futuram succides eam.* Audivit preces Dominus, supplicium distulit: & ego laborem novum impendi ligno cum diligentia singulari. Sed! *Piger.* Operæ pretium, vis dicere, tuli nullum. Rideo! aut, non stulto labore consumi te putem, ô bone, qui ex arido trunco spem frugis habes? repeto: *Excidatur, & in ignem mittatur!* Matth. 3. alium non habet usum. *Euf.* Ex ore suo judicabitur homo cæcus: hoc mente præcipio, *Hort.* Severus es Judex tu. Non expendisti, opinor, quam, & contra quem, sententiam tam acerbam dicas. *Ignis inextinguibilis* Matth. 1. Marc. 9. Luc. 3. Si nescis, decretus est miseræ, ignis, in quem si aliquando inciderit damnata arbor, *ibi erit,* Eccl. 11. æternum erit. *Piger.* Scio, neque tamen animum mutò. *Excidatur!* aut cui igitur bono arbor nascitur? utique, vel ad frugem, vel ad ignem? Ergò, quæ non fert frugem, æquum est, ut ignem ferat. *Syn.* Nunquid ad hominem est hæc argumentatio? *Piger.* Integras silvas comburi vides propterea, quòd ligna habeant, quæ ad alium non

profunt finem: cur te misereat unius arboris? *Hort.* Nempe hæc manus sevit ingratiã in solo pingui: hæc jubente Herili Filio tenellam rigavit, & aluit! hæc silvescentem sæpius putavit, ac coluit: frustrata tam diuturni laboris spes, miraris, quòd me affligat? *Piger.* Irascere potius, unòque idtu frustratos tuos, frustratos Herilis Filii labores vindica. *Hort.* Jam securis ad radicem posita est, Matth. 3. ut primùm jussit rediens Dominus, (quanquam cum gravi gemitu) feriam. *Piger.* Utinam hodie redeat, & inspiciat Rationes conservorum: intelligeret, non in horto solùm, sed etiam in familia esse, quod reprehendat. *Fuf.* Zelò zelatur homo honorem Domini. *Syn.* Zelo pigris proprio, quo in aliis tolerant nihil, in se omnia. *Hort.* Quod crimen accendit bilem in iram sanctam? *Piger.* Quòd sint, qui longiore Heri mora abutuntur ad licentiam scelerum. Amice, quàm tua suspiria nil profunt plantis, tam nihil emendat servos nequam dissimulatio Domini tam diuturna. Ense recidit putridum membrum prudens Medicus, ne per commiserentis indulgentiam totum corpus inficiatur. *Hort.* Quò raperis temerarie? scilicet sapien-tiæ Domini tu scribas regulam? *Piger.* Fateor: *pacem peccatorum videns*, Ps. 72. vix teneo linguam, quin erumpat in murmur. *Hort.* Non est pax impiis, If. 48. nesciunt diem & horam, qua rediturus est Herus: tam tremenda incertitudo omnem licentiam frænât. *Piger.* Omnem licentiam firmat. *Moram facit Dominus*, Matth. 24. inquit in corde suo, & ex hac spe Villicus dissipavit bona Domini intentus fraudibus, quibus lucratur Heri subditos, amicos efficiens sibi de *Mammona iniquitatis*, Luc. 16. **OECONOMUS**, mentiar, nisi *decies mille talentorum debitum* Heri nomine contraxit, Matth. 18. inde tot villæ sunt, inde splendor ædium, inde opulencia vestium in uxore, in liberis, in famulatio. Ipse **PRÆPOSITUS NOSTRÆ DOMUI**, qui Heri nomen,

nomen, cuius vices agit, debebat familiæ amabile reddere, servisque cæteris, ut officio fungantur, invigilare: incurius omnium *manducat, & bibit cum ebriosis*, Matth. 24. optimum quemque *ex conservis percutit*, ac malè habet: soli parasiti & ludiones in pretio sunt. *Hort.* Multa de aliis quereris, frater. *Syn.* Pigrorum hic est character. *Hort.* Meliùs fortè respiceres te, an, cùm venerit Dominus, inventurus sit vigilantem. (a) *Piger.* Rationes meæ semper compositæ sunt. Unicum talentum dedit Herus. *Syn.* Et nempe unicum officium. *Piger.* Quantum accepi, tantum reddam quacunque hora: quæ mihi sit causa metûs? Trepident, qui duo & quinque talenta commiserunt nummulariis cum periculo, ne una cum censibus, quod passim solet contingere, etiam Summæ capitalis jacturam faciant. Ego meum involvi sudario, & *terræ infodi*; Matth. 25. unde restitutio in promptu erit. Veniat, veniat Dominus: occurram gaudens! ah! utinam hodie veniat! (b)

§. III.

Exercitium Intellectûs.

Eusebius. **A**Ut stulti, aut Sancti hæc exclamatio est. *Syn.* Imò de Sanctis vix quisquam sine timore gravi de iudicio cogitavit. *Eus.* Igitur tu temeritatis & stultitiæ condemnas securitatem pigri hominis? *Syn.* Dubitas? *Eus.* Atqui conscientia non condemnat: nam malè conscius sibi non utique Iudicii accelerationem optaret. *Syn.* Conscientia non condemnat: quæ conscientia? est enim alia vera conscientia, quæ *solidæ rationi* innititur, alia erronea, quæ *in apparente* fulcitur: & *erronea* rursum alia *per culpam*: est talis, alia *per pœnam*, atque neutra excusat peccantem, sed sola *tertia*,
cujus

(a) Abit. (b) Abit.

cujus error vitari nullâ diligentia potest. Quid dices modò? unde præsidium suæ socordix servus piger accersat? à ratione? atqui ipse arborem inutilem ad ignem, & in arbore se ore suo damnavit: ab errore? verum quàm facile contingit, ut amplectamur errorem, tam rarus est error, qui à culpa nos eximat. Audi hanc doctrinam attentè, Eusebi, ne te quoque pe niciofa securitas in exitium rapiat. *Euf.* Aurem utramque habes, quoniam argumentum tractas momenti gravissimi, & quod præcipua Judicii divini materia erit. *Syn.* Rem dicis. Nam quæ sententia expectanda sit illis, qui **CONTRA CONSCIENTIAM** agunt, dubitari non potest: apertè impii, quid mustitabunt, si condemnentur? Sed qui operatus est **JUXTA CONSCIENTIAM**, qui dicere potest: *putavi! nescivi! non cogitavi!* de tali hæsitamus, unde reus inferni sit: & talium tamen cum plenus sit *locus tormentorum*, inter alias causas Iudicii universalis hanc pono, ut circa istos publicè justificetur **DEUS** in sermonibus suis, & vincat, cum judicaverit. *Euf.* Consentio tibi: & fortè major sistetur tribunali supremo numerus Reorum *per ignorantiam*, & errorem, quàm *per malitiam*. Sed tu memento, ut me per ordinem doceas. Dicebas: *facile formari dictamen erroneum, sed non facile excusare: utrumque proba.* *Syn.* Brevis & clarus ero: sic habe: *Lex DEI est regula agendorum: admittis?* *Euf.* Sana ratio cogit. *Servi sumus: ergò quod Dominus prohibet, vetitum, quod permittit, licitum dici debet.* *Syn.* Optimè. Adde alterum principium: *Regule hujus applicatio & interpretatio fit à conscientia: dubitas?* *Euf.* Minimè. Nam *conscientie nomine aliud nihil intelligimus, quàm judicium intellectus, quo legem DEI universalem applicamus, & interpretamur pro actu singulari, atque e. g. ex præcepto: Non furtum facies, colligimus, prohiberi usuram, & contractum, in quo lucramur ex solo mutui titulo, obnoxium esse*

esse gravi crimini: plana doctrina est. *Syn.* Pono tertium postulatum. Interpretatio, & applicatio Divinæ Legis, si-
 ve, quod idem est, *dictamen conscientiæ* efficitur proxime ab intellectu, sed ita, ut *directivè*, quod ajunt, influat aut *Fides*, aut *Ratio*, aut *Passio*: hæ enim causæ determinant intel-
 lectum, ut hoc potius, quàm aliud judicet, exhibendo nempe præmissas, ex quibus ille formet conclusionem. *Euf.* Neque hic habeo, quod opponam, experientia convincente. *Syn.* Sequitur: dictamen, quod ex Fide & prudente Ratione nascitur, legitimum partum esse, quem DEus reprobare non possit, etsi error irrepsisset. *Euf.* Æquitas hunc sensum requirit: neque enim fieri potest, ut Divinæ Sapientiæ sapiens operatio displiceat. *Syn.* Superest, ut de dictamine, quod PASSIO dictat, agamus. Quæro, num putes, rara esse hujus generis dictamina? *Euf.* Quò adigis? video plerosque hominum in plerisque actionibus Passioni obsequi potius, quàm Rationi, & Fidei. *Syn.* Jam teneo te: evidens enim conclusio est: *Quàm facile homines Passionibus cedunt, tam facile erronea gignuntur dictamina*: partus enim sequitur ventrem, & cœca affectio lumen veritatis non amat: neque quidquam facilius accidit, quàm ut subito credas esse licitum, quod tibi licere cupis. Atque ex hoc venenato fonte fluxit errorum torrens, qui tot monstris opinionibus orbem terrarum inundavit. Non exeamus extra fines parabolæ, quam meditatur. Piger, quem vidimus tantò zelò vitia conservorum incusare, cur de suo otio angitur nihil? *Euf.* Intellego: nempe de aliis ex ratione & fide judicat, de se ex affectu. *Syn.* Ita est: *horror laboris* hoc dictamen peperit: *nihil malifacio!* *Euf.* Dictamen stolidum, quippe quo etiam se truncus hic tueri contra incendium posset, si loqueretur. *Syn.* Et crede mihi, servi cæteri similes sententias sruent, si audiantur. Quære ex villico, quare debitoribus Heri partem debiti invito Domino dimiserit? dicet: *coëgit necessitas*, ut ha-

beam amicos, qui recipiant me, si Dominus auferat villicationem! ecce *dictamen timoris*, ne fodere necesse sit, aut mendicare. Quære ab Oecono-
 mo, cur tantum pecuniæ ex cassa Heri abstulerit, sciens, nunquam solvendo se parem fore? dicit: *etiam alii faciunt!* ecce *dictamen cupiditatis*. Quære ex tertio, cur in perpetuis epulis, ludis, luxu, & licentia vitam agat, nihil anxius de gemitibus creditorum, & egentium, in quorum oppressionem tanta profusio pecuniarum redundat? respondebit: *Sic modò vivitur! nolo esse singularis! Ratio status exigit!* ecce *dictamen libidinis*, superbiæ, vanitatis. Denique *cupiditas*, & *timor*, Eusebi, duo cardines sunt, in quibus, quoties voles, observabis omnem machinam verti, à qua erronea dictamina efficiuntur: atque ita non *affectus* ordinantur ad conscientiæ legem, sed *conscientia* conformatur affectibus. *Eus.* Misera perturbatio, de qua, nisi fallor, illud est Psalmistæ suspirium: *Omnes declinaverunt, corrupti sunt, & abominabiles facti sunt*, Psalm. 13. sed quod tam facile formatur dictamen, an non facilem etiam criminum excusationem suppeditat Reo ad Divinum tribunal citato? *Syn.* Minimè gentium. *Cauteriatas* 1. Tim. 4. conscientias tales Apostolus vocat, & scilicet stigmatè damnationis tanquam cauterio jam nunc perustas, quoniam per ejusmodi dictamina aufer-
 tur omnis horror peccati: atque, quod sequitur, peccatur sine modo, sine fræno, sine spe correctionis, quia peccatum conscientia non solum tranquillè tolerat, sed excusat, neque solum excusat, sed defendit: parùm dixi: in ipso Deicidio cum Judæis exultat. *Eus.* Atqui *bona fide*, inquirunt, egi, quod egi: *bona fides* à peccato absolvit. *Syn.* Bellè, bellè: si homini reddenda sit ratio, fortè locum excusatio haberet: verùm DEus, qui medullas pervidet, non ita decipitur humanis fraudulentiss, ut satisfieri quæstionibus per verborum elegantiam, & phalaras possit. Ea nunc vivimus tempora, ut in negotio salutis rarissimè consistere simul queant *gravis error*, & *bona fides*. *Ars dubi-*

dubitandi, quid liceat, aut non liceat, vix alteri, præter barbaros, deest: *facultas inquirendi* ubique est obvia: si *resolutio* nulla sit, qua statuis actionem suspendere, donec de honestate sis certus: aut si temere resolveris agere, quod placet libertati, non à fide vel ratione, sed à *Passione* datò, acceptatòque consiliò, qua fronte diceris *bona fide* errasse? non errorem esse voluntarium, esse crassum, esse affectatum, Synteresis, quæ est lumen cordi à natura infusum, deteget ad pudorem? *Euf.* Habeo, quod opponam. Scelus, quo scelestius nullum orbis vidit, moriens Dei Filius *ab ignorantia* excusavit: *dimitte illis* (Sic Patri supplicabat) *dimitte: non enim sciunt, quid faciunt*, Luc. 23. quid ad tantum exemplum respondes? *Syn.* Quid in hoc exemplo præsidii pro culpabili ignorantia vides? *dimitte!* clamabat Iesus: quid? culpam an poenam dimitti postulavit? utrumvis dicas, intelligis, in ignorantia, cui veniam orat, *crimen supponi* supplicio dignum: atque ita excusationem petitam esse non à *defensione*, tanquam innocenter errassent, sed *ab extenuatione*, quòd peccaverint minùs, quàm si Dei Filium citra ullam dubitationem certissimè cognitum crucifixissent. Imò ipse Christus pro majore nimirum & minore cognitionis claritate nunquid scelus Pilati conferens cum scelere sacerdotum aperte dixit: *Qui me tradidit tibi, majus peccatum habet*, Jo. 29. quasi diceret: *non tu nihil, sed alter plus peccavit.* Habes igitur, unde gratuleris tibi de grandi commodo, quod ignorantia præstat: Poteris Judici Deo dicere: *Domine, ego quidem peccator sum, non tamen omnium maximus: dantur, qui majus peccatum habent.* *Euf.* Triste solatium erit. *Syn.* Quanquam nec istud erit, saltem in eo, qui per ignorantiam, quam *affectatam* vocamus, peccat. Attende mihi: audies, quod profit notasse sedulò. In omni peccato duo sunt, apparens bonum, & verum malum. *Apparens bonum* voco honorem, voco lucrum, voco voluptatem, quam ex peccato speras: *verum malum*

appello offensam Dei, Iram omnipotentis, jaeturam Divinae gratiae, periculum interitus sempiterni. Adverte jam, quid agat peccans. Malum *cognitum ut malum*, amplecti voluntas non potest: Igitur quid fit? uterque oculus averfus ab intuitu *veri mali*, studiosè figitur *in apparente bono*: ita cæco impetu ruimus in abyssum. Age: an ista cæcitas miserationem mereatur? quid videtur? Siles?

§. IV.

Exercitium voluntatis.

Eusebius. **A**Ttonitus me stupor habet: fulsit repente de caelo lux ab hoc discursu, ut videam, quod nunquam vidi, grande malum *securitatis*. Cum Rege poenitente clamare juvat: *Ignorantias meas ne memineris, Domine!* Ps. 24. ah! si ignorantia à peccato absolveret, aliter utique orâisset David, & *memoriam* sibi, non *oblivionem* ejus postulâisset. Quò abiisti, serve piger! habeo, quæ tibi loquar! adesto! adesto miser! in exitium, nisi celeriter redis, ruis cæce! redi! audies à me malum grave, quod imminet incurio sui! O si cognovisses in hac arbore imaginem tui, cogitâisses utique, ut faceres *fructus dignos poenitentiae*, Luc. 3. *Syn.* Frustra clamas. Tranquillus est homo: fugit eos, qui pacem animi alloquio turbarent suo! *Eus.* O tristis pax! ô infelix tranquillitas! Pax sit *hominibus bonæ voluntatis!* sed non sit pax impiis, ah! non sit pax *hominibus malæ voluntatis!* summum malum est pax *in peccato, & cum peccato!* *Syn.* Assentior: neque quidquam timendum est pejùs, quàm mala conscientia, ac simul tranquilla: nam *causæ* tam funestæ quietis sunt perversio cordis, mentis excæcatio, & subtractio gratiæ. *Perversum cor amat*, quod olim *oderat*, atque sensim in usu scelerum sic abjecit naturæ pudorem, ut dici ei possit: *Frons meretricis facta est*

est tibi: noluisti erubescere, Jer. 3. nempe de præteritis: addamus: noluisti cogitare de statu animæ præsentis: noluisti timere de incerta sententia *Judicii futuri*, ne scilicet in prosecutione licentiæ aliqua perturbatio se moveret: & quid hoc est aliud, quàm destinata voluntate, certoque proposito hæere in scelere? *Euf.* Putas igitur, desperasse hujusmodi de salute, aut cum spe, etiam desiderium cœli abjecisse? *Syn.* Rarò aliquis tantùm insanit! Sed plerique contumacem voluntatem stulta præsumptione fulciunt, à sola fide, aut certè à facili poenitentia cœlum spondentes sibi. *Euf.* Horrenda cæcitas, cui illuminandæ non sufficiunt tot radii, quot sunt exempla Sanctorum cum metu & tremore operantium salutem suam, quot scripturæ testimonia arctam esse in cœlum viam perpetuò docentis, quot minæ ipsius Domini toties hortantis ad vigilantiam, ad poenitentiam, ad bona opera. *Syn.* Quid facias! tandem cæcitas, quæ diu culpa fuit, quòd suprà monui, poena fit. Cùm silet Deus, ô Eusebi! cùm nullis ampliùs conscientiæ terroribus pacem impij turbat, cùm connivere videtur, & dormire, crede mihi, non dormit: proximè abest homo ab implenda mentura scelerum. Interea jam gladius, gladius exacutus est, & limatus, Ez. 9. repentè excitabitur Dominus, tanquam potens crapulatus à vino, Ps. 78. & in ira furoris sui percutiet incurium propter temeritatem 2. Reg. 6. ut in ferali pace plaudens sibi, ac tenens tympanum, & cytharam, & gaudens ad sonitum organi, & ducens in bonis dies suos, in puncto ad inferna descendat, Job. 21.. *Euf.* Cessa: tabescit animus ab horrore, pacem peccatorum videns! ab hac horrenda pace libera me Domine! O funestum spectaculum peccator quietus, peccator pacatus, peccator ridens! Eheu! desertus à Medico miser, & proximus morti es! curavimus Babylonem, dixit, & non est sanata: delinquamus eam! Jer. 5. moriatur ex lethargo, quem amavit!

Nnn 3

Syn.

* Repentè sistuntur fontes sacri.

Syn. Dixit: * nam ecce repente arescit fons Divini Sanguinis! *Euf.* Superi! video triste omen! ascia inuili trunco imminet, quem rivi salutis rigare cesserunt. *Hortulanus.* Ita! Ascia inutili trunco imminet. *Piger.* Justa sententia est: sine, ut ego exequar. *Euf.* * Stolide! & tu necdum intelligis, cujus imago hæc arbor sit? *Hort.* Serve piger! non hunc à te laborem Dominus postulavit: *negotiarum iustus es, & lucrum ex tuo talento ferre: feres?* *Piger.* Tu hanc curam relinque mihi: scio, quod Herus sit *homo durus, qui metit, ubi non seminavit, & congregat, ubi non sparsit: propterea timens abii, & abscondi talentum ejus in terra: cum venerit, habebit, quod suum est, Matth. 25.* *Syn.* Bellum dictamen sanè. *Hort.* Ex ore tuo judicaberis, *serve nequam! sciebas, quod metat herus, ubi non seminat, & congregat, ubi non spargit, debebas ergò committere pecuniam ejus nummulariis, ut veniens reciperet, quod suum est, cum usura.* *Piger.* Quid ad te? te consultore nihil est opus mihi: sufficio solus. *Hort.* Consultorem non audisti, accusatorem habebis. Vides hanc clepsydram? exiguum arenæ superest: cum defluerit, sistèris iudicio. *Piger.* Tu citas? *Hort.* Ex imperio Heri. *Piger.* Nihil metuo. *Hort.* Præjudicium de sententia ab hujus ligni excidio cape. *Piger.* Obtundis aures inani strepitu: *nihil mali feci, nihil metuo.* *Hort.* Abi! in tuum interitum abis. Tu (*ad mortem adstantem cum ascia loquitur*) accinge te operi: *excidatur inutilis arbor, & in ignem mittatur!* *Matth. 3.* Adeste spectaculo, quotquot sancti timoris serius amor habet. *Syn.* Adsumus, *Euf.* Serius amor sancti timoris jubet,

CHO-

* à longè.

C H O R U S

Noxiæ securitatis periculum, & remedium ostenditur in consideratione Domini, *Scrutantis Jerusalem in lucernis*, Sap. 1.

Anima, Gratia illuminans. Gratia excitans.

Anima. IO! hinc ferit oculos splendor argenteus!
Lumen admoveo!... Io! est, est meus denarius.

Beata sum! *ἐὐχρηκα! ἐὐχρηκα!*

Eja amicæ! vicinæ! concurrite,

Et congratulamini felici animæ!

Grat. ill. Quam vocem lætantis audio?

Anima. Non me capio præ gaudio.

Grat. ex. Quæ cau' a est tam festivi clamoris?

Anima. Drachma est immensi valoris.

Perdidi: reperi: Jo! congratulamini!

Grat. ill. Cum gaudente gaudeo.

Dic verò: *cujus est imago hæc, & superscriptio?* Matt. 22.

Anima. Est Principis, est mei Principis,

Quem toto corde diligo!

A R I A

i.

O drachma, drachma chara,

Quàm sine te amara,

Quàm tristis fuit vita!

Tu symbolum es gratiæ,

Qua foveor à Principe:

Et

* Exhibetur parabola de drachma, *Luc. 15.*

Et heu me!
 Amisi te!
 O Jactura infinita!
 Sed jo! rursus reperi:
 Congratulamini!

2.

Ut institor lugeret,
 Abreptam si videret
 A rabie undarum
 Submergi navem laceram,
 Fortunæ omnis tabulam,
 Et omnes res,
 Et omnes spes,
 Et quidquid habet charum:
 Sic ego mærens gemui,
 Sic flens infremui!

Grat. ill. Gratulor! Sed cui tanti est *drachma*
 Signata imagine Principis,
 Quomodo æquò animò sustines jacturam *talenti*
 Quod emptum est tibi pretio Divini sanguinis?

Grat. ex. Imò quinque talenta sunt: Sanguinis nobilitas,
 Opum abundantia, corporis sanitas,
 Sagacitas ingenii, & donum sanctæ Fidei.
 Hæc quinque talenta
 Conciliandæ, & augendæ apud Deum gratiæ
 Tam opportuna instrumenta
 Dic: ubi expendisti?

Grat. ill. Imò dic: ubi perdidisti?

Grat. ex. Aut forsitan jacturam ne quidem sensisti?

DUETTO.

O vilis, vecors, fatua
 Infelix anima!

Pro

Pro drachmulæ splendore
Humano pro favore

Turbaris erga plurima

Et es sollicita! Luc. 10.

Ut apud DEum nobilis

Et meliore loco sis,

Nec angeris,

Nec appetis:

O stolidæ socordia,

Nec digna venia!

Anima. Quæ estis vos, ut hæc in faciem?

De internis præter DEum, Judicem revereor neminem.

Grat. ill. Nos Dei sumus nuntia, missæ,

Ut de jactura gratiæ admoneamus te.

Anima. De jactura gratiæ?

Igitur de quo me arguitis crimine?

Grat. ex. Nescis? ... ecurr ergo non festinas everrere

Cubile conscientia?

Ubi sunt, quas tibi Deus accendit, lucernæ plurimæ,

Ad quarum lumen

Angulos omnes posses excurrere.

Grat. ill. Scilicet extinxisti, aut sub modio posuisti,

Ne debeas te videre, & horrere.

Grat. ex. Sed frustra es: veniet dies,

Qua, quod omittis pro te,

Faciet Dominus contra te.

Grat. ill. Tu, anima improvida, tu es *Hierosolyma,*

Quam in suis malè quiescentem tenebris *

Repentè *in lucernis DEus scrutabitur, Soph. 1.*

Grat. ex. Et ô Superi! quale lumen,

Quàm novum, quàm grande,

Quàm terribile dabitur!

* Exhibicio Solymæ illuminatæ.

O o o

Duct

*Judicium.**Duetto.*

Tunc aetæ vitæ viæ,
 Ut media in die
 Ad judicis se nutum
 Momento sub obtutum
 Conjicient, ut crucient
 Paventem animum
 Horrore scelerum.

2.

Clamabis: heu! heu me!
 Quam malè ambulavi!
 Hanc viam puer cupivi,
 Hanc adolescens ivi:
 Has ædes vir intravi,
 Has Juvenis amavi,
 Hic senex habitavi!
 O heu! heu! heu me!
 Quam malè ambulavi!

3.

Sed gemitus tam seri
 Vix erunt tunc sinceri:
 Nunc verte fundamenta,
 Nunc erue talenta
 Ah! talium in ædium
 Infana fabrica
 Non bene posita.

Anima. O boni Coelites! ô piæ gratiæ!
 Igitur hac mihi me sistitis in imagine!
 Hic talenta perdidi! & sic!
 Heu me! si iniquitates observaveris, Domine!
 Dicite, ô bonæ, quid consulitis?
 Quid oportet me facere!

Grat.

Inscriptiones ad singulas plateas.

1. Protervus puer.
2. Prodigus adolescens.
3. Lascivus juvenis.
4. Vir inconstans.
5. Languidus senex.

- Grat. ex.* Misericors & miserat r Dominus
Sortes tuas in tuis posuit manibus.
Anima. De profundis clamo ad te Domine: *Miserere!*
Grat. ill. Miserebitur, nihil dubita,
Miserebitur Dominus,
Si feceris, quod monet Apostolus, 1. Cor. 11.
Nota bene consilium: *si temetipsam dijudicaveris,*
Non utique iudicaberis!
Anima. Siccine? ... & quæ à me feretur in causa propria,
Putas, quòd approbanda sit à DEo sententia?
Grat. ex. Habes verbum Domini: clementiam æstima.
Anima. Ergò docete me contra me processum instruere.
Grat. ex. Accusa te!
Anima. Mea culpa? mea maxima culpa!
Grat. ex. Sententiam pronuntia!
Anima. Rea sum mortis perpetuæ!
Grat. ex. Exequere!
Anima. Quòd urges me?
Grat. ill. Quotidie tibi morere!
Pro morte perpetua, quam merebaris,
Si mortem quotidianam ultrò suscipias,
Vitam æternam lucraris.
Anima. Et quid est mori quotidie?
Grat. ill. Est vim naturæ facere,
Et congenitam ad bonum acediam vincendo occidere.

A R I A.

Eja! irasce! surge in te,
Subtrahe carni, quod amat:
Deus offensus: peccasti in me,
Vindica! vindica! clamat,

O o o 2

Nulla

Nulla est ira nobilior hac,

Qua quis irascitur sibi:

Ira est sancta: quod suaserit, fac:

Suadet, quod proderit tibi.

2.

Vivis, & vivis, ut hostia sis:

Morere, macta de DEO!

Si, ut vis, vixeris, moreris bis:

Certum est malum, quod fleo.

Mors tibi prima horrore ne sit.

Nisi sequatur secunda:

Detrahe larvam, quæ terret, ut fit:

Erit mors illa jucunda.

Anima. Heu! durus est sermo!

Et quem sine horrore non audio.

Mori, vim facere, vincere, occidere,

Verba sunt plena formidine.

Grat.ex. Verba metuis, res est facilis: explico me.

Tantum saltem quotidie laborem tibi impera

Pro recuperanda, & conservanda DEI gratia,

Quantum suscepisti pro drachma perdita:

Sic facis, quantum sufficit, ut moriatur acedia.

Anima. Hem! tantillum exigis, & nihil amplius!

O quam verè bonus est Dominus!

Grat.ex. Optimus, nisi cum venerit ad Judicium.

Anima. Ideò prævenio. Et ecce hac hora, sine mora,

Quod suastisti, de me sumo supplicium.

Grat.ill. Sapis, si bonum consilium

In tempore capis.

Grat.ex. Et quis adeò desipit,

Ut à Domino malit judicari,

Quàm à se damnari?

A R I A.

O facilis conditio,
Cum Judex dicit Reo:

Teipsum judica!

Si judicas, non judico:

Nec pœnas dabis DEO

Peccatrix anima!

Tua damnatio

Est tua absolutio:

O facilis conditio!

2.

Væ animæ audaci,

Quæ ore contumaci

Dixerit: à Judice

Malo judicari,

Quàm judicare me:

Væ tali animæ!

P U N C T U M II.

Servi pigri condemnatio.

§. I.

Exercitium Memoriae.

* *Synefius.* **H**Oc habet infelix arbor: noluit servire Heri
Clementiæ, jam servire Justitiæ debet. *Euse-*
bius. Vidi cum horrore: concisa est, di po-
sita in pyræ formam: ignem scilicet maledictum lignum alet,
quem adversus rebelles servos Domini accendet furor. *Syn.*
O o o 3 Dic

* Excisa arbor in rogam disposita cremando pigro exhibetur.

Dic, adversus inutiles etiam. Propterea huc ad forum Poli adduxi te. *Euf.* Ut processum nempe contra servum pigrum videam, & sententiam audiam? *Syn.* Videbis, & contremisces: audies, & tinnient ambæ aures tuæ, quoniam ex condemnatione Pigri intelliges, quid metuendum sit servo nequam: concludes, quibus suppliciiis plectendus sit gratiarum *abusus*, quando solus *non usus* reus judicatur gehennæ ignis: fateberis, pluribus infernis dignos esse, qui plura talenta defodiunt, cum, qui abscondit *unicum*, segnitiam luere poenâ æternâ debeat. *Euf.* Heu! tantum malum *in acedia* sit, quæ inter peccata cætera fere nomen minimi habet! *in acedia*, cujus horror etiam inter probos exiguus viget! *in acedia*, ex qua vix de centenis unus grave salutis periculum formidat sibi? *Syn.* Studiosè in hoc potiùs argumento, quam in alio, hodie versari te volui: studiosè non iniqui villici, non debitoris decem millium talentorum, non servi ebriosi, ac percussoris, sed pigri, & inutilis judicium exhibeo, ut discas timere *nimiam securitatem*, neque *cui libet paci* conscientiæ fidas. Quod malacia maris imperito nauclero, hoc fallax conscientiæ tranquillitas animæ incuriæ præfagit, tempestatem, procellas, naufragium. *Euf.* Igitur jactari me semper, & agitari mœstis timoribus tanquam totidem ventis optas? *Syn.* Prudens timor non jactat in cautes navem, sed plenis currentem velis instar faventis Zephyri celerius in portum invehit. *Beatus homo, qui semper est pavidus*, Prov. 28. nimirum, quia securitas negligentiam, timor vigilantiam parit. Igitur collige animum in attentionem. Morieris, Eusebi! in ipso animæ exitu de corpore Radium cogita, qui instar fulguris concuscans in ictu oculi acta vitæ univertæ, merita tua, & Judicis sententiam per processum summarium ante oculos ponet: atque hoc est, quod *Judicium particulare* vocamus: & hoc, quod in imagine adumbratum nunc intueberis. Urge te, ut servi pigri, cujus vitam & mores imitari

aut videtur origis obnoxiis aliis quibusdam rebus

imitari fortasse non horruisti, miserabile exitium perhorrescas. Habebis, unde erudiaris *ab accusatore* primum, deinde *ab accusatione*: nam accusabit *gratia*, time gratiam! & accusabit *de omissionibus*, time omissiones! Dixi argumentum, cui applicanda est mens. Et ecce! forum se aperit: fige oculos! aures intende! Primi post mortem momenti hæc est imago. *Euf.* Attentus sum.

§. II.

Exercitium Intellectus.

Dominus. GRAVIA mala memoras de mea domo. *Servus piger.* Pauca dixi: sed neque, si multa dicerem, satis dicerem, quàm indignis omnino modis passim dissipentur talenta tua, quæ in quosdam profudisti, Domine, liberaliter nimis. Quibus integra viget *valetudo corporis*, abutuntur ad libidinem: luxuriosè vivendo prodigunt, coronantes se rosis, & in omnem scelerum licentiam sine fræno effusi. Cæcos fecisses: nunquam deïxis in objecto periculoso, aut imagine obscœna petulanter oculis, beneficio fuissent abusi ad scelus: muti si essent, nunquam blasphemis vocibus cælum ferociter impetivissent: si ægri decumberent, supplices haberes tibi, videres poenitentes, modestos, confitentes, non esse æquum, mortales paria Deo sentire: nunc sani vix de te cogitant, nisi cùm sacrosanctum nomen ad confirmanda mendacia sua, & fallaces contractus sacrilega temeritate profanant. Hunc usum habet robur membrorum, & integritas virium. *Abundantia opum*, quæ aliud talentum est, cui bono servit? ad fastum, ad luxum, ad crepundia: rarò idem dives, & innocens reperitur. In usu *potestatis*, & eminentiæ non dissimilis abusus imperat: quilibet bono suo imperare se credit, non bono publico. *Ingenii* etiam, & doctrinæ præsidium passim adhibetur in Justitiæ, & charitatis ruinam, efficiendam per fraudes, consummandam per vim. Denique
sancta

sancta Fides quàm gravem ubique labem est passa! sæpe famulati
hypocrisi debet, sæpe scolorum risui prostat, & cachinnis pro-
cacibus, à plerisque mutatur, & mutilatur, uti Ratio temporis
videtur exposcere. *Dom.* Sic bona mea in pretio sunt vilissimis
homulis? *Piger.* Ego Here, gratias ago tibi, quòd unum solum
talentum meæ curæ commiseris. Væ mihi! si dives, si doctus,
si potens essem: metuo, ne his, aut similibus donis similiter,
ut alii solent, in tuam injuriam fuisset abusus. Unum unicum
talentum *sanctæ Fidei* tradidisti: hoc servavi fideliter, & integrum
restituo: jota unum, aut unus apex non perivit ex illa. *Dom.*
Reddis, quod meum est: jam *lucrum* quoque ex meo numera.
Piger. Lucrum sperabas, Here? Austerus es, nisi me laudas etiam
& præmias pro cura, qua talentum tuum abscondi, ne mihi fu-
res raperent. *Dom.* Atqui negotiari debebas, ut reciperem cum
usura: hoc præceperam tibi: non meministi? *Piger.* Heu! ne-
gotiari! non poteram sanè sine summæ capitalis periculo. *Dom.*
Conservi tui, alter, qui duo, & alius, qui quinque talenta accepe-
rant, negotiati sunt, & iste quinque, ille superlucratuſ est duo:
potuerunt hi, cur tu non poteras? *Piger.* Domine! Domine,
cessa, obsecro, me urgere: non dissipavi bona tua: integrum
talentum recipis. *Dom.* Lucrum volo: præcepi: reus es inobe-
dientiæ: quid excusas? *Piger.* Præceptum erat, quod mihi ob-
servare nullo modo possibile fuit. *Dom.* Non jam audisti! alii
potuerunt, cur tu non poteras? aliud est *difficulter posse*, aliud,
omnino non posse: igitur *difficultatem* fugisti, *impossibilitatem* præ-
tendis: reus es mortis! *Piger.* O cælum! *quid enim mali feci?*
servum fidelem damnas? *Dom.* Damno servum malum, quia
pigrum, quia inutilem. *Nihil mali feci!* stolide, ut quid igitur
terram occupasti? vitam otiosam potuisti innocentem putare?
Piger. Nequaquam Here, vitæ otium sectatus sum: sed fui *in la-*
boribus plurimis, in plagis supra modum, 2. Cor II. *Dom.* Nempe
pro pane lucrando, pro aucupanda gloria, pro mercede ab
homini-

hominibus, pro bono familiæ, pro te: sed *nōne* & *Ethnici* hoc faciunt? Matth. 5. Quo signo, quo facinore te ab aliis distinguens Christianum fuisse probas? *Piger*. Credidi utique in DEum verum, & in Filium ejus JESum Christum! *Dom.* Hæc fides est donum meum: quod non abjeceris, proba! *Piger*. Professio probat, quam huc integram attuli, atque manu mea, & jurejurandò firmatam. *Dom.* Manu, ais? ostende igitur fidem tuam *ex operibus*: opera, opera *lucrum* sunt, quod expectabam ex hoc talento: opera, ut ostendas, & *vitam ex fide* volo. *Piger*. Vita ex fide, quid est, ô Domine! *Dom.* Vah! nescis, homo inanis, quod *fides sine operibus mortua sit*? Jac. 2. An vixeris honestè *ad speciem tantum*, quod est *Politice* vivere? an in solis quibusdam *externis cæremoniis* & *devotiunculis* substantiam solidæ virtutis posueris, quod est *Judaicè* vivere? an mores composueris ad regulas *stolidæ superstitionis*, quod est *Ethnicè* vivere? an ad leges naturalis prudentiæ *boni hominis*, & *boni civis* laudem affectasse, satis habueris, quod est *Philosophicè* vivere? an probus *videri* magis, quam *esse* laboraveris, quod est *Pharisaicè* vivere? an verò ex fidei dictamine, *ad principia supernaturalia* actiones tuas formaveris, hoc quæro, cum quæro, an *vitam ex fide* vixeris: & *amen dico tibi*, nisi abundaverit *justitia tua plus*, quàm *Ethnicorum*, plus quàm *Judæorum*, plus quàm *Politicorum*, plus quàm *Philosophorum*, *non intrabis in regnum cælorum*, Matth. 5. Quid? non tu ex impetu potiùs, ex opinione, ex usu, quàm *ex fide* vixisti? eamus per singulas ætates: responde. *Cum eras adolescens*, *Symbolum fidei* impressisti *memoriæ*, ore recitasti, scio: sed mente, & *intellectu* vix obiter studuisti percipere, contentus tenere nucem, nihilque sollicitus, quomodo corticem frangeres, ut nucleum degustares. *Factus vir* intellectu quidem veritates æternas intimiùs perspicere poteras, sed neglexisti: imò erubuisti sapius profiteri, quis es: & de memoria exclusisti, ne ruminando excitata, quæ

P p p

in

in grano sinapis latet, vis ciendi salutare lacrymas molestiam tuo languori facefferet: ex fide sic defossa quid boni tuæ vitæ accederet? videamus! *Piger.* Domine! *Dom.* Sile modò: nam *arguam te*, & tanquam in speculo *statuam de ante faciem tuam*, Pf. 49. *Piger.* Ah! ne in furore tuo! *Dom.* Tace, inquam! PUER, cùm docebaris timere me Dominum vitæ ac mortis, ubique præsentem, atque vigilantem, debebas hac doctrina imbutus reverentiam exhibere mihi, & oculos meos magis, quàm hominum revereri: sic ego *lucrum* ex talento tulissem amorem devotionis, modestiam in angulis, reverentiam in templis: nunc quid de usu fidei petulantia loquuntur, quibus innocentiam ætatis pessum dedisti? *Piger.* Heu! delicta juventutis! *Dom.* Non tacebis? *Adolescens* postea didicisti, quòd ego sim Alpha, & Omega, ego Principium, & Finis tuus, ego, à quo omnis pendeat felicitas tua temporis æquè, ac æternitatis: quòdque adeò tu in hunc mundum tanquam in magnam civitatem admissus sis non alio fine, quàm ut esses subditus Mundi Domino, servitiùmque, quod vellet, servires. Huic lumini, si paruissem, *lucrum* à talento redundasset in me alacris obedientia erga Præpositos tibi, amor laboris ad artes utiles statui, cui te destinaveram, æstimatio temporis totius vitæ pretiosissimi: tu verò in nugis perdidisti annos optimos, atque adeò bonarum artium expers, ineptusque ad seria, evertisti consilium vocationis tuæ: Quid? injuriam facio, si jam ego quoque rideam in interitu tuo? *Piger.* Obsecro! *Dom.* Nondum finivi. JUVENIS intellexisti, quantum debeas mihi: quantum providentiæ liberaliter te alenti, quantum potentia ex mille periculis eripienti, quantum Misericordiæ juvenilibus stultitiis patienter conniventi, quantum sanguini, quo te redemeram, quantum Bonitati, quæ beneficiis quotidianis te beabat in terris, & fideli servo æterna gaudia parabat in coelis: hæc scientia debebat in te incendere amorem, ut cor unum, quod habes, & ego petebam, uni mihi sacrares; non æquum erat, hoc *lucrum* à meo talento

talento expetere? amâsti? occupationes juventutis tuæ testantur de alacritate in famulatu mundi, & carnis, atque de tædio, & languore in meo: sic amabas? *Piger*. Domine, apud te propitiatio est! *Dom.* Nihil audiò. *Ætas virilis* superest, in qua maturo utique judicio poteris expendere axiomata fidei, & quid intersit inter Deum & hominem, inter transeuntia, & æterna, inter terrena, & cælestia, tandem discernere. Si fecisses, recepissem ego pecuniam meam cum usura: lucrum fuisset *libertas* in consiliis, *fortitudo*, ac *sedulitas* in agendo, *constantia* in patiendo: hi sunt fructus fidei non defossæ in terra, sed ad censum elocata. Tu verò quoties obmutuisti ignave, cùm erat loquendum pro Religione, pro Justitia, pro Charitate? quoties trepidâsti, aut ad speciem aliquid egisse contentus fugisti laborem, quem exigebat honor meus, salus proximi, officii ratio, boni publici causa: fugisti, quia timebas sanitati, quia nulla spes commodi alliciebat, quia fastidia se obiecerunt, & difficultates primo impetu non facillè superabiles? Quoties cùm spem successus destituit, aut adversa ingruerent, abjecisti animum, & respiciens retrò, manum ab aratro retraxisti? Equidem non fuisti *ut cæteri hominum*, raptor, adulter, injustus, Publicanus: sed nemo propterea innocens est, quòd alii sint nocentiores: nec per hoc, quòd accusaveris conservos tuos, excusavisti te: vixisti ut arbor, quæ etsi malos fructus non tulerit, tamen nec bonos tulit, quàmque tu ipse condemnâsti ad ignem: vixisti ut candela, quæ ardere non vult, ne consumatur: vixisti vitam inutilem *Christianus* nomine, *servus* tuus, non meus, homo superfluous, qui citiùs de mundo exivit, quàm attenderit, ad quem finem ingressus sit mundum. Nunc loquere! præceperam tibi, quod reliquis: *Negotiamini, dum venio*, Luc. II. violâsti præceptum, & *offendens in uno, factus es omnium reus*, Jac. 2. ad hoc responde!

Exercitium voluntatis.

Piger. HEu! nunc scio, quòd ita sit, & quòd non justificetur homo compositus Deo: si voluerit contendere cum eo, non poterit respondere ei unum pro mille, Job. 9. Quid jam miser sum dicturus, quem Patronum rogaturus? *Dom.* Serum omne patrociniū est: responsum volo. *Piger.* Miserere Domine! *Dom.* Tempus miserendi præteriit. *Piger.* Creatura sum tua! *Dom.* Nulli honori mihi! *Piger.* Imago tua! *Dom.* Per turpem acediam corrupta! *Piger.* Redemisti me! *Dom.* Quæ utilitas in sanguine meo? Ps. 29. pœnitet, tantò pretiò emisse servum inutilem! *Piger.* Membrum fui Ecclesiæ tuæ! *Dom.* In fide mortua. *Piger.* Vitam honestam vixi! *Dom.* Sed non ex fide. *Piger.* Servivi reipublicæ! *Dom.* Sed non ex fide. *Piger.* Fideliter functus officiis fui ex beneplacito Principis! *Dom.* Sed non ex fide. *Piger.* Pacificè inter cives me habui! *Dom.* Et ethnici faciunt. *Piger.* Omnibus charus fui! *Dom.* Recepisti mercedem tuam! Matth. 6. *Piger.* Comitas indolis, *Dom.* Nihil prodest. *Piger.* Facilitas & urbanitas morum, *Dom.* Nihil prodest. *Piger.* Ingeniū felicitas, & linguæ facundia, *Dom.* Nihil prodest. *Piger.* Fidelitas in promissis, liberalitas in donis, promptitudo in obsequiis fecerunt, ut omnibus in pretio essem! *Dom.* Nihil prodest. Alia sunt hominum, alia DEI judicia: homo videt, quæ parent, formam, opes, vestes, titulos, artes, indolem, mores, dexteritatem, denique parerga hominis: Dominus autem intuetur cor, 1. Reg. 17. Cor est Fides operans: ergò omitte verba, ostende opera: lucrum ex talento volo, opera ex fide! Siles?... ergò discede! *Piger.* Misericordia! *Dom.* Serò gemis: Ligatis manibus & pedibus, quibus non est usus ad vitam ex fide, ejicies in tenebras exteriores, discede à me!

non

non habebis partem mecum, qui noluisti laborare pro me! *Piger. Misericordia! Dom. Discede à me Serve inutilis! in ignem æternum! Piger. Heu! perji! Dom. Discede in ignem, in tenebras, ubi erit fletus de acedia, & stridor dentium propter desperationem.*

§. IV.

Colloquium.

Eusebius. Domine, heu! Domine, si Piger damnatur, servus nequam quomodo salvus erit? Synesi, quid mihi fiet? Syn. Ex fide est vita tua? Euf. Ah! ex impetu, uti rapiebat affectio, ex opinione sine examine, vera an falsa sit, ex usu, ad aliorum exemplum, & morem vixi. Syn. Atqui non ex impetu, non ex opinione, non ex usu, & more judicaberis, sed ex fide, ex fide. Inrelligis jam, quàm multi Christiani videantur, quàm pauci sint? & quod sequitur, quàm pauci salventur? O! fides otiosa neque rarum, neque exiguum peccatum est. Euf. Sed rara, & exigua poenitentia est de fide otiosa. Ego, ô DEUS mi, quid denique totâ vita feci cælo dignum? si fidem interrogo, nihil est cælo dignum, nisi quod fit propter DEum: opera propter Deum lucrum sunt, quod ex talento fidei Deus exigit. Ah! errâsti anima mea, errâsti graviter, si putâsti, quòd sola fides sufficiat ad salutem. Confido in pretio sanguinis tui, ô JËsu, quippe sine quo opera mea pretium non haberent: sed quòd de cælo descenderis, ut solus faceres omnia, nos verò ab obligatione laborandi absolveres, non credo, non credo! servi otiosi tanti laboris indigna merces, tanti exempli fructus inanis forent: cassæ nuces, telæ aranearum, steriles arbores tuæ victoriæ spolia Patri obtulisses! Absit cogitatio tam absurda! utinam abfuisset & actio! Sed ô Superi! quid feci cælo dignum! Quanquam quid angor de hoc? interrogare debeo: quanta feci infernò digna? prò! multiplicatæ

sunt iniquitates! meæ super capillos capitis mei! Ps. 39. DEUS, optime, maxime DEUS, propitius esto peccatori dolenti toto corde, deprecanti toto animo! Sit mihi testis cœlum: verè delicta mea paveſco: multa ſunt, gravia ſunt, turpia ſunt! tandem *ante te* erubeſco, qui huc uſque tantùm ante homines erubui! ô juvet pudor ad ſalutem, ut, cùm veneris iudicare, nolis me condemnare! non peto, ut parcas nunc: pater es! ecce in flagella paratus ſum! parce, cùm eris Iudex!... Synefi, quid ſuades, ne incidam in manus DEI viventis?

§. V.

Reflexio.

Synefius. PROJICE te in manus DEI morientis! ecce iterum fluit ſanguis ſacer, ſqui ſervo pigro exaruit. * *Euf.* Læ- tum eſt omen. O qui latronem exaudiſti, mihi quoque ſpem dediſti! *Syn.* Sed cave, ne ſpes audacem faciat. *Unus* latronum veniam obtinuit, ne desperes, *ſolus*, ne præſumas. *Euf.* Non, non audacem facit ſpes, ſed pœnitentem de offenſo Domino erga alios tam ſevero, erga me tam patiente! *Syn.* Igitur non offendes ampliùs? *Euf.* Mori malim. *Syn.* Ergò fugere *acediam* debes, quæ vitiorum mater, & nutrix eſt. *Euf.* Detector. *Syn.* Vivere ex fide debes! *Euf.* Ex fide vivam. *Syn.* Ex fide vivere eſt meros dies Dominicos vivere. Vivere dies mutabilis Lunæ, dies furentis Martis, dies mendacis Mercurii, dies ambitioſi Jovis, dies procacis Veneris, dies ignavi Saturni, eſt vivere vitam Gentilium: Chriſtianus omnem diem uni Domino ſacrat. *Euf.* Pereat dies, quam non ſacravi! *Syn.* Nulla peribit poſthac, ſi poſthac ex fide vivas. *Euf.* Praxin exhibe. *Syn.* AMBULA CORAM DEO: hoc fides imperat. Vides hunc oculum? ** ex media caligine proſpicit, & omnia videt. *Euf.* O aſpectus, qui

* Iterum fontes fluunt. ** Exhibetur Oculus Dei radians,

qui intimas medullas penetrat! *Syn.* Oculo fidei hunc oculum ubique te intuentem semper intuere: semper cogita: *DEus me videt, Deus Dominus, & Judex meus!* hæc cogitatio pellet acediam: excitabit vigilantiam: incitabit curam, ne quid committas, quod DEO displicet, ne quid omittas, quod exigit, ne deficias, cum instat periculum, cum urget tentatio, cum animus labat. *Euf.* *DEus me videt!* utilis, sancta, efficax cogitatio! *Syn.* Væ, quem non movet! tu metue tibi, nam veniet dies, cum isti amabiles radii in tricuspides ignes, & tela lethifera vertentur adversum te, si (quod tam multi faciunt) tu quoque, quæ de rigore Judicii fides prædicat, *experiri malueris, quàm credere.* *Euf.* Credo, timeo, cavebo.

MEDITATIO III.

Tertium Timoris Argumentum

JACTURA COELI.

ARGUMENTUM.

Aud dubiè MORS & JUDICIUM fortia argumenta sunt, & efficacia ad excitandum in nobis, TIMOREM DOMINI, si quis seriò expendit, sive quòd *vita præsentis* omne bonum ex nutu supremi Domini, sive quòd *vita futura* tota felicitas ex severi Judicis *incerta sententia pendeat*. Sed multò potentiùs urgebit affectum hodierna Consideratio, in qua coelestis beatitudinis excitata cupiditas *timorem, jacturæ*, cujus periculum homo pro sui status